

Naročnina

Dnevna izdaja
za kraljevino Jugoslavijo
mesečno 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesečno 40 Din
Nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 Din

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ceneoglasov
Istoip. peti-vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš
nad 45 mm višine
po Din 2-30, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
a. Pri večjem g
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, nebrankirana
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravljalstva št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6. Cekočni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

R. N. Coudenrove-Kalergi:

Evropa in Vatikan

Po letu 1929. imamo v Evropi eno državo več: lateranski dogovori so spremenili Vatikan v suvereno državo.

Ta dogodek je tudi za vseevropsko gibanje velikega pomena. Kajti, nova vatikanska država ni le najmanjša med evropskimi državami — ampak tudi največja. Papež ni le svetni gospodar nad nekaj sto vatikanskimi prebivalci, ampak je duhovni suveren nad več kot dvesto milijoni Evropejci — torej vladar sre nad polovico Evropejcev.

Zato Vatikan po mednarodnem pravu nima položaja kake male države — ampak velesile; druge velesile pri Vatikanu niso zastopane po navadnih poslanikih, ampak ima vsaka akreditirano veleposlaništvo.

Tvorba Panevropa je bila v pretekli jeseni vzeta v pretres od vseh evropskih vlad, ki so zastopane v Društvu narodov. Vatikan v DN ni zastopan. Bila je nadvse težka pogreška ustanovitelj DN, da niso povabili papeža k sodelovanju. Danes ne obstojajo več formalni pomisleki, ki bi se tedaj radi razmerja Kvirinala in Vatikana mogli navesti.

Panevropa ne sme več nadaljevati te usodne pogreške Društva narodov. Brez vsega se mora Vatikanu priznati v DN položaj evropske velesile, da si bo mogoče zagotoviti njegovo aktivno in moralno podporo.

Ako bi Vatikan odklonil, ker se kot nad-evropska sila ne bi hotel včleniti v izključno evropski sistem, — potem je D. N. dolžno, da iz tega izvaja iste posledice, kakor če Anglija zastopa enako stališče. Toda kakor bi bilo pogrešno, Anglije ne vabiti k sodelovanju, prav tako bi bilo napak, ko bi se Vatikanu ne nudila enaka možnost za svobodno odločitev in bi se njegovo sodelovanje a priori odklanjalo. In ravnotako, kakor bo Evropa še vedno potrebovala pomoči Anglije in naj se le-ta evropskemu sistemu vključi ali ne, prav tako rabi Panevropa moralno podporo Vatikana tudi tedaj, ako bi se papež ne mogel odločiti za članstvo pri evropski državni zvezi.

Moralni pomen sodelovanja Vatikana na Panevropi bi bil neprecenljiv. Jasno in pozitivno stališče papeštva napram temu mirovnemu delu bi pomenilo več, kakor odobritev cele vrste evropskih parlamentov. Kajti isto orijentacijo bi potem zavzelo brezmejno število ne le posameznih osebnosti, ampak tudi organizacije, časopise, stranke in celi narodi. Milijoni voditeljev katoliškega gibanja po vseh državah in med vsemi narodi Evrope bi bili pridobljeni za panevropsko gibanje. Ti voditelji evropske misli bi bili neprecenljivi zavezniki za vse, ki delajo na evropski skupnosti.

Za Vatikan ne more biti evropsko vprašanje brez pomena. Več kot polovico vseh katoličanov je v Evropi. Evropa je in ostane jedro katolicizma kljub naraščajočemu pomenu in razmahu katolicizma v Južni Ameriki. Cerkvi ne more biti vseeno, ali se Evropa združi in reši, ali pa v verigi medsebojnih razprtij propade in zapade boljšeizmu.

Moč Vatikana bo v Evropi na vsak način ostala velika, pa naj se Evropa že združi ali ne. Noben človek nima v Evropi tolikšne moralne avtoritete, ki bi se le malo mogla primerjati z vplivom papeštva. Papeževa odločilna avtoriteta more biti za utrditev in ohranitev evropskega miru odločilnega pomena. Mnoga nasprotstva med posameznimi katoliškimi državami more le on uravnati, ki bi jih sicer nobena svetna moč ne mogla razvozlati. Zelo verjetno je, da bi n. pr. Vatikan mnogo lažje pomiril Poljsko in Litvo, kakor pa Društvo narodov.

Vsak Panevropjec mora ta dejstva in njihove posledice priznati, — in naj bo že katolik ali nekatolik. Tu namreč ne gre za kako konfesionalno ali versko vprašanje, ampak vprašanje je politično. Kdor bi le pod konfesionalnim vidikom razmotrival ta vprašanja, bi bil prav tako malenkosten in v zmoti, kakor če bi jih skušal strankarsko doumeti.

Zato mora Panevropa storiti vse, da si zagotovi sodelovanje največje moralne velesile in njeno udeležbo pri svojih bodočih odločitvah.

Ta pomembna in simpatična izvajanja voditelja panevroskega gibanja, ki jih je priobčil v januarski številki glavnega glasila vseevropskega gibanja. »Panevropa«, so še tem bolj pomembna, ker obsegajo posredno priznanje, da brez moralne sile papeštva in onih vekovitih

Popoln uspeh haaške konference

Vprašanje moratorija rešeno — Zavezniki se odpovedo sankcijam Sporazum z Madžarsko — V soboto zaključek konference

Haag, 15. jan. (Tel. Slov.) Vprašanje nemškega moratorija je bilo rešeno na ta način, da ima Nemčija po dveh letih moratoriju plačati ostanke neplačanih obrokov v tretjem letu. Dokler ostanke iz moratorija ne bodo plačani, se ne more dovoliti nov moratorij. Zahteve po zastavnih pravicah so se opustile popolnoma. Zato pa je Nemčija pristala na to, da se Youngovi obroki plačujejo vsakega 15 dne v mesecu. Kakor doznava Vaš dopisnik, je sestavljena sankcijska lista razmeroma kratko v obliki medsebojne izmenjave not med Francijo in Nemčijo.

Haag, 15. jan. (Tel. Slov.) Seja ministrov šestih sklicujočih držav je trajala poldrugo uro. V načelu se je razpravljalo še o neresenih finančnih vprašanjih. Kot edina neresena točka je ostalo vprašanje mobilizacije, o kateri se bo najbrže jutri govorilo dalje v cilju, da se doseže s Francijo gentlemen agreement. Ureditev glede udeležbe nemške državne banke in njenega predsednika pri mednarodni banki, ki jo je danes Nemčija oficijelno sporočila zastopnikom upniških držav, se je v načelu odobrila ter se je samo še formalno odkazala konferenci juristov, da najdejo potrebno formulo. O sankcijskem vprašanju se danes ni govorilo. Jutri se bo komisija ministrov šestih glavnih držav spopolnila v plenarno komisijo s tem, da se bodo pritegnili zastopniki povabljenih držav. Ker so se danes razen tega dosegli nadaljnji uspehi tudi glede vzhodnih reparacij ter bo prišlo z Madžarsko do načelnega sporazuma, se lahko računa s precejšnjo gotovostjo, da bo konferenca do sobote končana.

London, 15. januarja. (AA) Snoči so izjavili zastopniki Nemčije na haaški konferenci, da bo nemška vlada povzela vse zakonite mere, da zagotovi sodelovanje nemške državne banke pri mednarodni reparacijski banki. Glede na ta sklep nemške vlade je predsednik nemške državne banke dr. Schacht izjavil, da ne bo oviral sodelovanja nemške državne banke v mednarodni reparacijski banki.

Pariz, 15. jan. (Tel. Slov.) Tardieu in Louchet sta nocoj zopet odpotovala v Haag. Zastopniki listov doznajajo, da bodo danes ali najpozneje jutri končane razprave z nemško delegacijo. Sedaj ni nobenih nesoglasij več, ker je dr. Schacht popustil in izjavil, da je priprav-

Za novo reformo avstrijske zakonodaje

Krščanski socialci sprejeti Seiplov načrt gospodarskega sveta, drugi ga odklanjajo — Heimwehr se hoče osvoboditi vseh političnih strank

Dunaj, 15. jan. (Tel. Slov.) Zvezno vodstvo krščanske socialne stranke je danes splošno pozdravilo dr. Seiplov predlog glede gospodarskega sveta in ga sprejelo kot podlago za nadaljna posvetovanja. Posamezne deželne vlade pa niso posebno naklonjene načrtu dr. Seipla, da bi se Narodnemu svetu, izvoljenemu od naroda, pridral varuh v obliki zgoraj zbornice, katero bi volile gospodarske komore. Krščanski socialni deželni glavar na Predarlskem dr. Ender je v nekem govoru zahteval, da se ohrani primat Narodnega sveta kot narodnega zastopstva na političnem in gospodarskem polju. Ne sme se poskušati, da bi se razredna nasprotstva premagala s tem, da bi se narod razdelil po stanovih. Tudi nižjeavstrijsko deželno vodstvo stranke smatra druga vprašanja za važnejša, tako posebno, da se razčisti razmerje med Dunajem in Nižjo Avstrijo, da se podpira prodaja proizvodov, da se omili brezposelnost itd.

Pri dunajski policiji je prijavila svojo ustanovitveno stranko avstrijskih fašistov.

Innsbruck, 15. jan. (Tel. Slov.) »Innsbrucker Nachrichten« so objavile članek od vodilne heimwehrovske strani, ki napoveduje, da se bo Heimwehr v kratkem obrnila na vse meščanske stranke z vprašanjem, ali jo hočejo podpirati pri izvajanju njenega programa. Načela heimwehrovskega pokreta vsekakor izključujejo zve-

krščanskih idej, ki jih zastopa Cerkev, vseevropska tvorba ni mogoča. Istočasno pa je to silen udarec onemu framasonskemu konceptu, ki je dosledno hotel papeža ignorirati in ga izriniti kar moč daleč proč od Društva narodov. Izrečno poudarjanje, da je vprašanje politično, znači le rastoč mednarodni vpliv papeštva, na kar moremo biti katoličani le ponosni.

ljen sodelovati pri mednarodni banki. V splošnem so pogajanja v Haagu potekla srečno. Tardieu se bo v soboto odpeljal iz Rotterdama naravnost v London.

Glavne točke sporazuma

Haag, 15. jan. (Tel. Slov.) Na haaški konferenci je prišlo do sporazuma v vseh važnih točkah. Najvažnejši sporazum, ki se je dosegel danes, se tiče sankcijskega vprašanja. V posebnem členu haaškega zaključnega protokola se ugotavlja izrečno, da se bodo v bodoče pravice upnikov nasproti Nemčiji omejevale samo še na ta novi načrt. Odnosaji reparacijske komisije z Nemčijo se končajo ter se njene funkcije, ki so še potrebne v gotovem oziru, prenesejo na mednarodno banko. Čl. 430 versajske mirovne pogodbe ne bo več. V posebni prilogi pa se k zaključnemu protokolu priloži izjava upniških držav in proti izjava nemške vlade, kjer se govori o skrajnem primeru, če bi namreč nemška vlada storila kaj v svrhu onemogočenja realizacije novega načrta. V tem najskrajnejšem slučaju hočejo upniške vlade izročiti stvar stalnemu mednarodnemu razsodišču v Haagu, in če bi pri tem prišlo do potrdilne odločitve, si pridobijo upniške vlade zopet popolno svobodo delovanja, da ugotove obveznosti dolžnikov, ki izhajajo iz novega načrta. Tudi v tem sprajnem primeru ni torej več govora o sankcijah ali o čl. 430. Zastopniki upniških vlad pa so izrečno dostavili, da so prepričani, da tak primer ne bo nastopil nikdar. Protizjava nemške vlade jemlje izjave upnikov na znanje in obžaluje izrečno, da se je taka eventualnost (porušenje Youngovega načrta) tploh upoštevala, ker jo nemška vlada s svoje strani smatra za nemogočo.

Do končnega sporazuma je prišlo danes tudi v najvažnejših finančnih vprašanjih. Nemčija je izjavila, da pristaja na to, da bo plačevala svoje obveznosti vsakega 15. v mesecu. Upniške države pa se odrekajo zastavnim pravicam. Vprašanje moratorija je bilo rešeno popolnoma v smislu Youngovega načrta ter ostaja sedaj kot nereseno samo še vprašanje mobilizacije. Tu gre za to, da hoče Francija že vnaprej na en del nemških letnih plačil najeti posojilo 810 milj. mark. To vprašanje pa ne spada v področje haaške konference in bo premet prijateljskega dogovora med Nemčijo in Francijo.

zo s sedaj obstoječimi strankami svetovnega nazora. Heimwehru je ideal stanovska država. Po programu Heimwehra temelji stanovski pokret v strokovnih organizacijah med delodajalci in delojemalci istih poklicev, ki se imajo združiti, da se izključi razredni boj. Stanovska ustava pa se more uresničiti samo v avtoritativni državi. Nesmiselno je, postavljati poleg političnega parlamenta s strankami gospodarski stanovski parlament. Zato bi bila tudi gospodarska ali stanovska zbornica, ki jo propagira dr. Seipel, napačna konstrukcija in mrtvo-rojeno dete. Uvedba stanovske ustave zahteva kot predpogoji, da se popolnoma odpravi vlada strank. Članek ne oporeka, da se heimwehrovska gibanje nahaja sedaj v krizi ter trdi, da je ta kriza proces zdravljenja. Vodstvo Heimwehra samozvestno trdi, da je krizo hotelo in da ta kriza tudi ni zadnja. Tuja telesa, ki so se vtihotapila v heimwehrovska gibanja po strankah, se morajo izločiti. Sestanek voditeljev na Dunaju, dne 20. t. m., bo prinesel razčiščenje tudi v tem pogledu ter odločitev v stvarnih in osebnih vprašanjih.

Ženske-sodnice na Češkem

Praga, 15. jan. (Tel. Slov.) V ustavnem odboru je danes naznanil pravosodni minister dr. Meissner, da misli Češkoslovaška kot prva država na kontinentu na to, da bi odpomogla pomanjkanju sodnikov s tem, da bi sprejela ženske juriste v sodno službo. Skušnja bo potem pokazala, za katere sodniške posle so ženske posebno sposobne, ker jih ni že vnaprej mogoče določiti za gotove posle. Nikakor pa ne gre, da bi se ženskam omogočil juridični študij, potem pa bi se jim branilo, svoje znanje porabljal praktično.

Poslednja pot
† min. S. Savkoviča

Belgrad, 15. jan. (Tel. Slov.) Na svečan način je bil danes pokopan minister za javna dela ing. Stevan Savkovič. Zanim svedčanostim v Saborni cerkvi je prisostvoval kralj, celokupna vlada s predsednikom generalom Pero Živkovičem na čelu, številni vojaški prvaki ter zastopniki raznih konzulatov. Castna vojaška četa je delala čast pokojniku, ki je bil rezervni oficir in je sodeloval tudi v svetovni vojni. V cerkvi je v imenu vlade govoril prosvetni minister Božo Maksimović, pred cerkvijo pa v imenu pokojnikov prijateljev dr. Djuro Surmi, nakar je šel spreved po glavnih belgrajskih ulicah do pokopališča. Govorili so tukaj med drugimi glavni ravnatelj dr. Nedeljković v imenu poštneega odbora, dalje arhitekt Jovanović v imenu osebja ministrstva za javna dela in končno ing. Radojlovič imenu rezervnih častnikov. Na grobu je bilo položenih nad 40 vencev. Posebno lepa sta bila venca Nj. Vel. kralja in kraljevske vlade.

Nova deputacija hrvatskih kmetov

Zagreb, 15. jan. (Tel. Slov.) Vrše se velike priprave za poklonitveno deputacijo kmetov iz okolice Siska in Sinja, ki bo čez nekaj dni šla v Belgrad. Deputacija bo tvorila skupina kmetov, po številu 400. Deputate iz Trebarja, rodne vasi Stjepana Radića, bo vodil njegov nečak Ivan Radić. Tej deputaciji se bo pridružila skupina kmetov iz Dugege sela ter celokupno članstvo pevskega društva »Lisinski«. Nj. Vel. kralj bo sprejel deputacijo v nedeljo ob 5 popoldne.

Uredba o javni varnosti

Kakor smo že včeraj poročali, je izdal pravosodni minister uredbo o izvrševanju ukrepov za javno varstvo.

V prvih 15 členih se navajajo splošne odredbe.

Ukrepi za javno varnost (§ 1.), ki so po kazenskem zakoniku združeni z odvzemom prostosti, se bodo izvrševali v posebnih zavodih po vrsti teh dejanj, kakor tudi glede na spol, starost in druge individualne posebnosti oseb.

Cilj teh ukrepov je (§ 2.) zaščita javne varnosti s tem, da se nameste obče nevarne osebe v zavode ter da se polagoma privadijo na reden način življenja v svobodi.

Ukrepi za javno varnost niso kazni.

§ 4. našteva zavode, ki so: za zadržavanje po izvršeni kazni, za zdravljenje, za varstvo nepreračunljivih oseb in za pijante.

Samo zavodi za zdravljenje, za nepreračunljive osebe in za pijante morejo biti občinski in samoupravni, vsi drugi so državni. Državni se grade iz fonda za kazenske in podobne zavode. Kje se grade, določa minister. Ta imenuje tudi upravo zavodov in izda hišne rede.

O vseh važnejših vprašanjih za izvrševanje ukrepov za javno varnost bo pravosodni minister zaslil posvetovalni odbor petih oseb. Če gre za zdravljenje, bo posvetovalni odbor izpolnjen z zdravnikom strokovnjakom. (§ 9.)

Upravniki zavodov morajo imeti sodniško kvalifikacijo, upravniki zavodov za zdravljenje pa zdravniško.

Posvetovalni odbor obstoji poleg upravnika zavoda iz njegovega namestnika, zdravnika, učitelja, duhovnika, poveljnika stražnikov in ene zaupne osebe iz mesta, kjer je zavod.

Ako je bila oseba z zmanjšano vračunljivostjo obsojena na kazen prostosti in na izročitev v zavod za zdravljenje in varstvo, se ji mora čas, ki ga prebije za zdravljenje v zavodu, vračunati v čas prestane kazni.

Ako je zdravljenje krajše od izrečene kazni, tedaj mora ostanek kazni prestati v kazenskem zavodu.

Izpred drž. sodišča

Belgrad, 15. jan. AA. Davi ob 8 se je v državnem sodišču za zaščito države nadaljevala razprava proti Milanu Marinkoviću in tovarišem. Tekom dopoldneva so bili zaslišani še ostali obtoženci. Ob 15.30 je predsednik sodne dvorice dr. Ogorelica zaključil razpravo ter odredil, da se nadaljuje jutri ob 8 dopoldne.

Dunajska vremenska napoved. Dosedanje vreme bo najbrže trajalo še par dni.

Probojna etapa boljševizma

Ko je Stalin s pomočjo GPU, kakor se imenuje proslula boljševiška policija, zlomil moč desničarske in levičarske opozicije, bi mogli pričakovati mirnejši razvoj, a zgodilo se je ravno nasprotno. Boljševizem je začel največji in najdržnejši poskus v vsej dosednji človeški zgodovini. Res so tudi druge vlade preganjale krščanstvo, pobijale vernike ter brez zadostnega razloga preganjale, morale in preseljevale svoje in tuje državljane. Ni bilo malo vlad v svetovni zgodovini, ki so skušale s surovo silo in navidez nezlomljivo organizacijo pripomagati svojim načelom do zmage, ter si za vedno osigurati svojo moč. Toda nikjer in nikdar, tudi v 12 letnem delovanju ruskih boljševikov samih pa ni bilo toliko krvoločne brezobzirnosti, satanske prefriganosti, orjaško-divje strastnosti, več človeške krutosti in besne bojevitosti kakor jo kažejo od zadnjih tednov ruski boljševiki.

Boljševiški listi omenjajo samo usmrtitve najvažnejših osebnosti, ki so padle v nemilost boljševiške vlade. Če so zabeležili oktobra 348 takih usmrtenj, je naraslo to število v novembru že na 517. Sovjetska vlada se sedaj več ne zadovoljuje, da je kdo napram njej lojalen in nevtralen. Od vsakogar zahteva, da jo podpira in se za njo bori. Zato so razpuščena v zadnjih tednih vsa društva iz dobe pred revolucijo, ki so še dosedaj lahko nemočno delovala. Tako so razpuščena ne samo društvo ljubiteljev ruske književnosti, krožek ljubiteljev občne zgodovine in društvo kmetijskega gospodarstva, nekaka ruska kmetijska družba, ampak tudi celo društvo psihiatrov in nevropatologov. Najvažnejša ruska znanstvena institucija, znanstvena akademija, je morala pod pritiskom na široko odpreti vrata boljševškemu naraščanju, ki hoče brez potrebnega znanja in sposobnosti začeti znanstveno kariero. Ta naraščaj terorizira resne znanstvenike in pazi, ali se njihovi znanstveni zaključki strinjajo z boljševškimi nauki ali ne.

Boljševiki hočejo tudi za vsako ceno spremeniti psihologijo sovjetskih državljanov. Ne zadovoljujejo se, da bi se ljudstvo samo na zunaj držalo zapovedi komunizma; hočejo ga prisiliti, da bi tudi mislilo in dosledno živelo po boljševških načelih. Zato so uvedli novi koledar, ki je odpravil nedelje in pozna samo petdnevne tedne. Pripravlja se nov načrt šteta let. Mesto po Kristusovem rojstvu bodo šli leta od boljševiške revolucije, tako da bo letošnje leto 13. Novo leto se bo začelo s prvim novembrom ali z obletnico revolucije. Preganjanje vere pa je tako rafinirano in kruto, da mu ni primera v dosedanjem razvoju človeštva.

Tudi na gospodarskem polju se začena popolna revolucija. V oktoberski revoluciji leta 1917. so boljševiki razdelili zemljo v upravo med tiste, ki jo obdelujejo. Kmet sicer res ni smel zemlje prodajati ali nakupovati, toda kljub temu je svobodno z njo razpolagal. Po boljševških zakonih ni imel nikdo pravice kmetu ukazovati, ali naj obdeluje zemljo sam za sebe ali pa se naj združi z drugimi v kolektivno gospodarstvo. Na nekem sovjetskem kongresu, ki ima zakonodajno moč, se je sklenilo, da ostane to stanje devet let nespremenjeno. Sedaj pa gredo boljševiški voditelji preko svojih lastnih zakonov. V zadnjih tednih so začeli kmete naravnost ali pa z moralnim pritiskom siliti, da preidejo v kolektivna gospodarstva. Dočim so do sedaj kmetje mislili, da bodo tekom časa dobili za zemljo, ki jo obdelujejo, če že ne lastninske pravice, pa vsaj nekakšno sigurnost za sebe in svoje otroke, odpravljajo sedaj boljševiki zadnje spomine na lastninsko pravico. Vsa zemlja naj se združi v kolektivna gospodarstva, ki se bo obdelovala popolnoma po načinu velike industrije. Položaj kmeta bo postal za las podoben življenju industrijskega delavca. Kolektivnim gospodarstvom je obljubila vlada kmetijske stroje. Kmetje pa vedo, da bo teh zmanjkalo in zato se naglo priključajo za kolektivna gospodarstva, četudi more biti prehod popolnoma izvršen šele leta 1932. Kdor ne bo vstopil »prostovoljno« *v kolektivna gospodarstva, ta bo občutil vse strahote posledic vladnega preganjanja in bojkota. S kolektivnim gospodarstvom hoče boljševiška vlada v glavo pogoditi nezadovoljne bogatejše kmete ali tako zvane kulake. Zato pet milijonov kulakov ne sme vstopiti v kolektivna gospodarstva ali »to- arne za proizvodnjo žit«.*

Najboljša opora boljševiške vlade so delavci, ki so ali res prepričani komunisti ali pa se jo najbolj boje, ker jih najlažje strahuje. Zato so sedaj začeli zidati 18 popolnoma novih mest. Njim bo sledilo po sedanjem načrtu še 80 novih mest v industrijskih središčih. Ta mesta naj povečajo število vladni vdanega proletarijata in naj držijo v šahu kmetске prebivalce.

Ta energična notranja politika pa bo zahtevala energične akcije komunistov po vsem svetu, da dobi tako nevaren ruski poskus moralno oporo tudi v zunanjem svetu. Najmočnejša obramba proti boljševizmu v evropskih državah je uveljavljanje delavskih pravic in upravičenost zahtev ter moč tiste duševne velike, ki jo mora tudi najbolj zakrknjen francoski buržujski brezverec smatrati za čisto zmožno, da ohrani zapadno-evropsko kulturo in civilizacijo, namreč moč Cerkve. —b—

Pred londonsko konferenco

Otvoritev bo v torek — Angleško stališče

London, 15. jan. AA. Pomorska razorožitvena konferenca se odpre v torek ob 11 dopoldne. Otvoritvena seja bo trajala okrog dve uri. Govore bodo brzojavile istočasno vse angleške brezžične postaje in bodo preneseni vsem angleškim brezžičnim družbam v angleškem imperiju. Govori bodo preneseni na kratkem valu 5 s. w. Po otvoritvenem govoru angleškega kralja bo govoril ministrski predsednik Mac Donald. Za njim bodo govorili po vrsti za Zedinjene države Stimson, za Francijo francoski ministrski predsednik Tardieu, za Italijo Grandi, za Japonsko Wakatsuki, za Kanado Ralsten, za Avstralijo Fenton, za Novo Zelandsko Wilford, za Južno Afriko Te Water in za Indijo Atul Chandra Chatterjee.

London, 15. jan. AA. V uradnem komunikatu izjavlja angleška vlada, da bo skušala doseči na pomorski razorožitveni konferenci čim večjo razorožitev in da bo opustila predloge, ki bi eventualno ogrožali srečni potek konference in onemogočili sporazum. Angleška vlada ima neprestano na umu velikost britskega imperija in njegovo odvisnost od vojne mornarice, ki je nujno potrebna za varstvo angleške trgovine in pomorskih komunikacij. Angleška vlada upa, da bo mogoča večja razorožitev, ker so bile sklenjene od konca svetovne vojne številne mednarodne pogodbe, ki so v občutni meri zagotovile varnost. Statut Društva narodov, washingtonska pogodba, ločarški pakt, opcijska klavzula in pariški mirovni pakt, so najvažnejše pogodbe, ki so bile sklenjene v zadnjih letih. Vrh tega je bilo sklenjenih več krajnjih mednarodnih dogovorov, ki so velike važnosti za ohranitev svetovnega miru. Te pogodbe so omogočile znaten napredek razorožitvenega vprašanja, ker so v veliki meri odpravile vojno nevarnost in zato bi bilo nedržavniško, če bi se še nadalje vzdrževal nepotrebna oboroževanja. Angleška vlada meni, da bi se morala omejiti vojna brodom, znižati gradbeni program, sprejeti od raznih držav, in podaljšati uporabna doba obstoječih vojnih ladij. V tem pogledu določa washingtonska pogodba uporabno dobo oklopnic na 20 let. Če bi pomorska razorožitvena konferenca podaljšala to dobo za pet let, bi bilo s tem veliko doseženo in bi bilo to podaljšanje enako vredno znižanju pomorske oborožitve. V vprašanju križark bi se morala razdeliti tonaža po kategorijah in ustvariti v tej vrsti vojnih ladij ravnovesje med raznimi

državami. Ne da bi se s tem ogrožalo vprašanje varnosti, bi se lahko dosegel sporazum na omenjeni podlagi. S političnimi dogovori in pogodbami za preprečitev vojne bi se razorožitveno vprašanje avtomatično rešilo. Nadalje našteva komunikate naloge konference in izjavlja, da je vojna za dolegno dobo izključena in da je zelo narasel občutek varnosti. Tudi če bi izid konference ne izpolnil popolnoma vseh nad, je angleška vlada pripravljena, da bi vključ temu vse storila, da dokaže svetu, da je pripravljena postopoma rešiti razorožitveni problem.

MacDonaldova izjava

London, 15. jan. (Tel. »Slov.«) MacDonald je danes sprejel zastopnike inozemskega tiska, ki jim je dal programatične izjave o konferenci za pomorsko razorožitev. Poudarjal je, da je treba to vprašanje gledati s stališča, koliko ladij potrebuje posamezna država za obrambo, ne pa za napad. Splošnost je mnenja, da za gotovo vrsto let ni pričakovati vojne, in vlade bodo zato storile vse, kar je mogoče, da konference o razorožitvi privedejo do zadovoljivega konca. Pri tem je omenil MacDonald, da Anglija sama ne more storiti ničesar, temveč se da priti do cilja samo z mednarodno pogodbo. Dalje je omenil, da stoji svet pred težko nalogo in da ni treba gojiti prevelikega upanja, da pozneje ne bo prišlo do razočaranja. Pa tudi v primeru, če bi razorožitvena pogodba povzročila majhno razočaranje, bi bila vseeno upravičena, če bo vsaj storila konec tehnološke pri oboroževanju in zavrnila pot za splošno razorožitveno konferenco Društva narodov. Gled posameznih vprašanj je navajal, da se vprašanje svobode morja na konferenci ne bo načelo, ravno tako tudi ne sredozemsko vprašanje. Ne more se dovoliti, da bi se naloge te konference še bolj komplicirale. Naloga konference je samo omejitev oboroževanja na morju.

Ameriška delegacija

London, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Parnik »George Washington« *pluje na željo ameriškega državnega tajnika z največjo hitrostjo, da bo še pravočasno dospel v Plymouth, tako da bodo ameriški delegati lahko v petek jutraj v Londonu. Pripravilo se je vse, da bo Stimson še ta teden lahko govoril z Mac Donaldom, Tardieujem, Grandijem in Wakatsuki-jem.*

Zborovanje Sveta Društva narodov

Napoved dveh mednarodnih konferenc

Zeneva, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Na današnji dopoldanski javni seji Sveta Društva narodov je med drugim čitalo tudi poročilo o konferenci za transport časopisov, ki je bila v Zenevi koncem novembra 1929. Svet Društva narodov je sklenil, da bosta v l. 1930 dve mednarodni konferenci, pomembni za pomorsko in rečno plovbo, in sicer 6. oktobra bo v Lisboni konferenca za zenačenje signaliziranja in razsvetljevanja ob morski obali, 6. novembra pa konferenca za zenačenje rečne plovbe na velikih rekah kontinentalne Evrope. K zadnji konferenci bodo povabljene samo one vlade, ki so se že l. 1927 udeležile konference za mednarodno

uradno preskuševanje pri rečni plovbi. Dalje se je na današnji seji imenoval med drugim tudi odbor za harmonizacijo Kellogove pogodbe in pakta Društva narodov.

Zeneva, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Na enournem sestanku sta danes Briand in Grandi odgovorila o mornariških vprašanjih londonske konference v prisotnosti več članov obeh delegacij. Doznava se, da se je vršil ta razgovor samo v okvirju dosedanjega pismenega izmenjavanja misli med Francijo in Italijo. Ker se Briand že jutri opoldne vrne v Pariz, ni računati s tem, da bi se ta razgovor v Zenevi še nadaljeval.

Po protifašističnem komplotu v Franciji

Protesti italijanske lige za človeška prava - Popravek belgijskega lista

Pariz, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Danes so bili zaslisani zopet trije italijanski emigranti, ki so osumljeni, da so se udeležili domnevnega bombnega komplota, in sicer pek Quirino, pleskar Biadini in čevljar Giacomello. Italijanska liga za človeška prava je vložila protest, kjer pravi, da je aretacija Bernierja v Bruslju ter Tarchianija, Cianca in Sardenlija v Parizu samo delo provokatorja Menapacea, ki si je komplot proti italijanski delegaciji Društva narodov in belgijskemu kraljevskemu paru izmisli. Ravno tako sumljiva je tudi vloga v Cannesu aretirane Italijana Mastrodonata, ki se je pojavil z municijo pred vilo »Fonta Maria« *ravno v trenutku, ko je policija tam vršila hišno preiskavo. Dalje trdi protest, da ni mogoče nastopiti proti delovanju provokatorjev in fašističnih orga-*

nizacij, ki imajo vse svoje pisarne v italijanskih konzulatih in uživajo zato varstvo eks-teritorialnosti. Liga prevzema za vse aretirane Italijane, posebej pa za emigrante, ki so bili aretirani v Parizu in Bruslju, jamstvo, da se nikdar niso pregrešili proti azilnemu pravu.

Bruselj, 15. jan. (Tel. »Slov.«) »Independence Belge«, ki je prva poročala o komplotu proti belgijskemu kraljevskemu paru, piše sedaj, da se je tehnična varnostna služba sedaj prepričala, da jo je italijanski provokator Menapace prevaril. Zdi se, da so tudi francoske oblasti, s katerimi je občeval Menapace, prišle do istega prepričanja. Bernier se bo moral sedaj zagovarjati samo radi napačne zglasitve in napačnega potnega lista.

Vesti o Masarykovem odstopu prezgodnje

Praga, 15. jan. (Tel. »Slov.«) V diskusijo, ki jo je sprožil predsednik Masaryk o svojem nasledniku, je poseglo danes tudi »Češke Slovo« *z izjavo, da so vsa izvajanja, ki se naslanjajo na noveletni intervju predsednika, brezpredmetna, ker hoče Masaryk tudi po svojem 80 letu ostati na čelu državne uprave. Masaryk je kategorično odklonil misel, da bi odstopil ob svoji 80-letnici.*

Pacelli prevzel posle

Rim, 15. jan. AA. »Giornale d'Italia« *potrjuje, da bo novo imenovani državni podtajnik v Vatikanu kardinal Pacelli prihodnje dni prevzel dolžnosti od svojega predhodnika kardinala Gasparija. Papež je sprejel državnega podtajnika Pacellija v daljši avdienci. List pravi, da je izročitev dolžnosti že v teku. Novi državni podtajnik Pacelli bo obdržal dosedanje sodelavce Gasparija.*

Gandhi bo aretiran?

London, 15. jan. AA. Po poročilih iz Indije ni izključeno, da bo v kratkem aretiran vodja indijskih nacionalistov Gandhi, ki sicer ne propoveduje nasilnih nastopov, vendar pa je njegova propaganda proti angleškim ustanovam povzročila velike nered.

Raketa v svetovni prostor

Budimpešta, 15. jan. (Tel. »Slov.«) Profesor Franc Oberth, ki je hotel izstreliti raketo v svetovni prostor in je radi živčne bolezni moral svojo namero opustiti, je dospel v svoje rojstno mesto Mezias v Erdelju. Zastopnikom listov je izjavil, da svoje namere nikakor ni opustil radi živčne bolezni, temveč zato, ker ga je zapustila filmska družba Ufa, ki je njegov poskus financirala, toda samo tako dolgo, dokler ga je potrebovala za svoj film »Žena na mesec«*. Oberth upa, da bo potrební denar dobil z druge strani.*

Sovjeti in panslavizem

Pariški list »Le Capital« *je objavil članek poslanca Cota o poročilu Litvinova o sovjetski zunanji politiki. V članku opozarja francoski poslanec, da zasleduje sovjetska politika iste cilje ko carska. Prav tako ko carska Rusija so tudi sovjeti prepričani, da mora sloneti njih politika na azijski celini. Nato piše Cot obsirno o panslavizmu sovjetske politike ter opozarja nato, da je Litvinov koncem svojega poročila naglasil, da se sovjeti nikoli ne bodo odrekli Besarabije, »katere prebivalstvo neprestano hrepeni po združenju s sovjetsko zvezo«. V tem vidi francoski poslanec nov dokaz, da so sovjeti sprejeli glavna načela carske politike. Ljudski komisarji niso opustili panslavizma, temveč ga propagirajo celo z večjo gorečnostjo ko njih predniki. To tudi zategadelj, ker je sedanja Rusija vsled svojih mladih ljudi delavnejša od carske. S sovjeti da se je spremenilo samo ime, dožim je v bistvu ostala politika ista. Panslavizem stremi na vzhod, po velikih prostorih in o tem sanja tudi Litvinov, naslednik carske politike.*

Treba priznati, da so izvajanja posl. Cota originalna in zanimiva, toda žalibog čisto nerresnična. Sovjeti sicer v resnici v nekaterih stvareh nadaljujejo carsko zunanjo politiko, ker drugače niti delati ne morejo, toda večinoma je njih politika v ostrem nasprotju s carsko zunanjo politiko. Zlasti pa glede slovanstva. In drugače tudi biti ne more. Kako naj imajo vendar židje, Gruzinci, Madjari, Nemci in vsa ta pisana družba, ki sedi v kominternu, smisel za slovanstvo. Rikov in onih par Rusov, ki so na prvih mestih, imajo le dekorativne naloge, da reprezentirajo ruski narod, toda odločilna beseda pripada le rusom in zlasti židom. Zato pa je čisto napačno govoriti o panslavističnih težnjah sovjeto. A niti o panslavizmu sovjetoj ni mogoče govoriti, temveč o tem, da hočejo povsodi razširiti svoj komunizem. In zato se v prvi vrsti zanimajo za Indijo, Kitajsko in Azijo in šele v drugi vrsti iz gospodarskih razlogov. Ne, sovjetska politika ni ruska, temveč le komunistična.

Nov uboj v Sofiji

Sofija, 15. jan. AA. Snoči je bil izvršen v bližini kolodvora nov uboj. Ubit je bil Blaž Božinov, znan komitaš in tovariš Sarahova, znanega protogroverista. Snoči ob 7 zvečer je krenil iz vasi Dežle proti Sofiji. V njegovi družbi je bil neki Ivan Momčilov. Ko sta prišla do železniške proge, je Momčilov potegnil revolver in ubil Božinova s 5 streli. Po izvršenem dejanju je skušal pobegniti, toda orožnik in nekaj pešcev mu je zastavilo pot, nakar se je Momčilov udal. Ubijalec je izjavil na policiji, da ne pozna umorjenega Božinova. To je že četrti uboj v makedonskih vrstih od novega leta sem.

Velika zločinska tolpa aretirana v Sofiji

Sofija, 16. jan. AA. V Sofiji so odkrili in aretirali dobro organizirano tolpo, ki jo je vodil Nikola Balabankov, bivši poštni uradnik. Tolpa je izvršila več ko 30 drznih tatvin in vlovov in sicer večinoma po zlatarskih obratih in trgovinah. Pokradene predmete cenijo na 1 milijon levov. Pri aretiranem Balabankovu so našli natančne popis 20 trgovin in stanovanj, kamor je hotela tolpa vlomiti. Tolpi so pripadali sami inteligentni člani. Odkritje te tatinske tolpe je izzvalo v Sofiji veliko senzacijo.

Paris-Bruselj v — 55 minutah. Francoski letalec Detroyt je preletel progo Paris-Bruselj v 55 minutah, kar da hitrost 300 km na uro.

Pariz, 15. jan. »Havas« *poroča iz Amalfija v Južni Italiji, da je radi hudih nalivov nastala razpoka v zidu, ki je povzročila, da se je hiša zrušila. Pri tej priliki so bile tri osebe ubite, ena hudo ranjena.*

Slavnostna seja avtokluba kraljevine Jugoslavije

Danes ob 8 zvečer se je vršila v mali dvorani Kazine v Ljubljani slavnostna seja ljubljanske sekcije Avtomobilskega kluba kraljevine Jugoslavije, ki je praznovala dvajsetletnico svojega obstoja.

Pri tej priliki se je zbrala najdistinguiranejša družba našega stolnega mesta, ki so jo počastili gospod ban dravske banovine inž. Dušan Serneč, diviz. general Sava Tripkovič, župan dr. Dinko Puc, popredsednik minister Velizar Jankovič in drugi. Navzoči so bili dostojanstveniki in delegati kluba iz Belgrada, Zagreba, Sombora, Subotice in Maribora.

Slavnostno sejo je otvoril predsednik ljubljanske sekcije g. Avgust Praprotnik s pozdravom vsem odličnim gostom, članom, starešinam, ustanovnikom in zastopnikom tiska ter predlagal udanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, Nj. Vel. kraljici, pokroviteljici kluba, in predsedniku kluba princu Pavlu, kar je bilo z velikim odobravanjem sprejeto.

Slavnostni govor o delovanju kluba tekom dvajsetih let je imel g. ravnatelj dr. Ciril Pavlin, ki je predvsem poudaril delo kluba za državo in narod.

Seja se je končala z navdušenimi aklamacijami Nj. V. kralju, visoki pokroviteljici Nj. Vel. kraljici Mariji in predsedniku princu Pavlu.